

ความตายของ แสงชัย สุนทรวัฒน์ จุดประกายปัญญา เรื่องโครงสร้างแห่งความรุนแรง ในสังคมไทย

ผมเคยพบคุณแสงชัย สุนทรวัฒน์ ๒ ครั้ง ครั้งหนึ่งในการอภิปรายเรื่องไอที อีกครั้งหนึ่งในการประชุมบอร์ดของสภาพัฒน์ฯ ที่คุณแสงชัยมาชี้แจงเรื่องระบบสื่อมวลชน การได้ฟังและได้อ่านคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ที่คุณแสงชัยเขียน ผมมีความประทับใจว่า “คนคนนี้เป็นคนมีความรู้ และเป็นคนมีความหวังดีต่อส่วนรวม”

คนที่มีความหวังดีต่อส่วนรวมพอมิ แต่คนไทยที่มีความรู้นั้นหายาก การมีความหวังดีโดยไม่มีความรู้ แก้ปัญหาของประเทศชาติไม่ได้ การมีความรู้โดยไม่มี的希望ดี ทำลายประเทศชาติ คนที่ไม่มีทั้งความรู้และไม่มีทั้งความดี แต่มีอำนาจ ก่อให้เกิดความหายนะแก่ประเทศชาติ

คนที่มีทั้งความรู้และความดีอย่างคุณแสงชัยเป็นแสงแห่งความหวังของ

ประเทศชาติและยังทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับองค์การสื่อสารมวลชนของประเทศ ยิ่งยออยู่ในฐานะที่จะก่อให้เกิดการสื่อสารความรู้และความดีออกไปได้โดยกว้างขวางและรวดเร็ว สื่อสารแห่งความรู้และความดีอย่างกว้างขวางและรวดเร็วทันการณ์เท่านั้นที่จะช่วยดับทุกข์เข็ญและความรุนแรงในประเทศไทย

ความตายของคุณแสงชัยสุนทรวัฒน์จึงเป็นความสูญเสียอันยิ่งใหญ่

ไม่ใช่ความสูญเสียของครอบครัวและของเพื่อนฝูงเท่านั้นแต่เป็นความสูญเสียของคนไทยทั้งชาติที่ควรจะได้รับประโยชน์จากความรู้และความดีของคุณแสงชัย

คนที่ฆ่าคุณแสงชัย เขาไม่ได้ฆ่าเฉพาะคุณแสงชัยดอก แต่เขาฆ่าคนไทยคนอื่นๆ ด้วย โดยเฉพาะคนไทยที่รักความสุจริตยุติธรรมและคนไทยที่ควรได้รับประโยชน์จากความรู้และความดีของคุณแสงชัย

คนที่ฆ่าคุณแสงชัย มี ๓ คน

ไม่เป็นการเพียงพอที่จะสืบสวนจับกุมลงโทษคนที่ ๑ กับคนที่ ๒

ถ้าคนที่ ๓ ยังลอยนวลอยู่ มันจะฆ่าคนอื่น ๆ อีก และไฟแห่งความรุนแรงจะลุกลามเผาไหม้สังคมไทยทั้งบุคคลและสถาบันต่าง ๆ ทั้งหมดทั้งสิ้น

คนที่ฆ่าคุณแสงชัยคนที่ ๑ คือมือปืนรับจ้างที่ลั่นไกปืนใส่คุณแสงชัย

คนที่ฆ่าคุณแสงชัยคนที่ ๒ คือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ว่าจ้างคนที่ ๑

คนที่ฆ่าคุณแสงชัยคนที่ ๓ คือระบบหรือโครงสร้างแห่งความรุนแรง

ตราบใดที่คนไทยไม่เข้าใจระบบหรือโครงสร้างแห่งความรุนแรงจะไม่สามารถแก้ปัญหาความรุนแรงได้และความรุนแรงจะลุกลามเผาไหม้สังคมไทยทั้งบุคคลและสถาบันต่างๆ ทั้งหมดทั้งสิ้น เพราะความรุนแรงที่เกิดจากระบบหรือโครงสร้างนั้นรุนแรงยิ่ง เกินกว่าที่จิตใจดีแล้วจะแก้ไขได้

ความจริงคนไทยที่จิตใจดีนั้นมีเยอะ

แต่คนที่เข้าใจระบบหรือโครงสร้างแห่งความรุนแรงนั้นมีน้อย

ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ พุทธศาสนาก็เป็นของดี แต่ละวันคนไทยรับศีล ๕ กันเป็นหมื่นๆ เทียวว่าไม่ฆ่าไม่เอาของของคนอื่นไม่ทำผิดทางกามไมโกหก

ไม่ดื่มสุรา แต่คนไทยก็ฆ่า เอาของคนอื่น ทำผิดทางกาม โภกิก ดื่มและขายสุรากันเต็มบ้านเต็มเมือง การฆ่ากันตายในสังคมไทยเคยสูงเป็นที่ ๒ ในโลก ที่เป็นดังนี้เพราะ

คนไทยคิดเชิงระบบไม่เป็น

เมื่อมีอะไรก็คิดกันแต่ความดีความชั่วที่เป็นปัจเจกบุคคลไม่สามารถคิดยาวไปถึงระบบได้ จึงไม่เข้าใจระบบหรือโครงสร้างแห่งความรุนแรง

ประจักษ์ว่าถ้าเราอยู่ในเรือที่แล่นไปในมหาสมุทร เรือเป็นระบบที่เราอยู่ร่วมกัน บนเรือมีทั้งคนดีและคนไม่ดี มีทั้งพระอรหันต์และโจรที่นี้เรื่อนั้นรั่ว คือระบบบกพร่อง แต่คนบนเรือเดียวกันอยู่ว่าใครธรรมะสูงกว่าใคร แต่ไม่สนใจไปอุดระบบที่รั่ว ครั้นเรือจมก็ตายหมดทั้งพระอรหันต์และโจร

นี่แหละคือประเทศไทย

การเถียงกันว่าใครธรรมะสูงกว่าใครนั้นไม่เพียงพอแต่จะต้องหาให้พบว่าระบบมันรั่วที่ไหนแล้วอุดรูรั่วเสีย ป้องกันการตายหมู่เสียก่อน แล้วจึงค่อยมาดูกันในรายละเอียดว่าธรรมะใครสูงกว่าใคร จะพัฒนาในส่วนที่ละเอียดอ่อนอย่างไร

ลองมาดูตัวอย่างปัญหาเชิงระบบกันดูบ้าง

(๑) ขณะนี้คนจำนวนมากวิตกกังวลว่าทำไมพระเจ้าอยู่หัวยิ่งพระชนมายุสูงขึ้นและบางครั้งก็ทรงพระประชวรยิ่งต้องทรงงานหนักมากขึ้นถึงกับต้องทรงลงไปบอกให้สร้างถนนตรงนี้ สร้างสะพานตรงนั้น แก้ปัญหาน้ำท่วมตรงโน้น แสดงว่าระบบไม่ทำงานใช่ไหมแล้วเราจะไปกันต่อไปอย่างไรท่ามกลางความเป็นอนิจจัง

(๒) การที่มีวิกฤตการณ์จราจรในกรุงเทพฯ อย่างในปัจจุบัน จนเกิดความเสียหายใหญ่โตทั้งทางเศรษฐกิจจิตใจ สุขภาพ การงาน อย่างมองไม่เห็น

ทางแก้ไขเรื่องนี้ควรจะตัดสินใจป้องกันปัญหาเสียเมื่อ ๑๕-๒๐ ปีก่อนแต่**ระบบ**บริหารราชการแผ่นดินของเราเป็น**ระบบ**ที่ไม่มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจ

(๓) **ระบบ**บริหารราชการแผ่นดินของเราเป็นระบบที่มีความบกพร่องอย่างร้ายแรง และส่งผลเสียทั่วไป อย่างหนึ่งคือเป็น**ระบบ**ที่มีประสิทธิภาพต่ำ เพราะเป็น**ระบบการปกครองไม่ใช่ระบบการจัดการ**เมื่อเป็นระบบการปกครองก็เน้นที่การบังคับบัญชากันเป็นกลุ่มๆ หรือเป็นกรมๆ แต่ละกรมตั้งด้วยกฎหมายเฉพาะของตนเอง วางอำนาจไว้ที่อธิบดีและมีขอบเขตการกระทำไปทั่วประเทศ

การปกครองจะเน้นที่กรม

การจัดการจะเน้นที่พื้นที่

การจราจรในกทม.เป็นเรื่องของพื้นที่แต่ขึ้นกับหลายกรมที่เป็นนิติบุคคล อิสระต่อกัน ไม่ประสานกัน เราจึงเห็นการขุดถนนที่เดียวกัน แต่คราวหนึ่งขุดเรื่องประปา คราวหนึ่งขุดเรื่องน้ำเสีย คราวหนึ่งขุดเรื่องไฟฟ้า คราวหนึ่งขุดเรื่องโทรศัพท์ เพราะประปา น้ำเสีย ไฟฟ้า โทรศัพท์ ขึ้นกันคนละกรม แต่ถนนที่ขุดเป็นถนนเดียวกัน คนที่ได้รับผลดีผลเสียเป็นคนในพื้นที่เดียวกัน

การที่จะจัดการให้มีประสิทธิภาพ ต้องใช้พื้นที่เป็นหลัก และมีการจัดการที่ให้ผลคุ้มค่า (cost-effectiveness) การใช้กรมเป็นหลักเป็นการใช้ทุน (cost) มากแต่ให้ผล (effectiveness) น้อย ผลเสียตกอยู่กับประชาชน แต่ไม่มีใครต้องรับผิดชอบเพราะกรมมีความชอบธรรมตามกฎหมาย

ตรงนี้แหละ พี่น้องคนไทยครับ เป็นประเด็นสำคัญเหลือเกิน

เราสอนว่าทุกอย่างมีเหตุเป็นแดนเกิด ถ้าประชาชนได้รับผลร้าย ต้องมีผู้ผิด

ประชาชนไทยได้รับผลร้ายมากมาย แต่ไม่มีผู้ผิด

เพราะผู้กระทำความชอบธรรมตามกฎหมาย **กฎหมายไปกำหนดโครงสร้างหรือระบบบุคคลไปตามระบบหรือโครงสร้าง**ไม่มีใครต้องรับผิดชอบ

หรือรู้สึกสำนึกว่าผิด เมื่อไม่รู้ว่าผิดก็ทำไปเรื่อย ๆ ตามระบบ

นี่แหละที่เรียกว่า**ปัญหาเชิงระบบหรือปัญหาเชิงโครงสร้าง**

ปัญหาเชิงระบบหรือเชิงโครงสร้างก่อให้เกิดปัญหามานับการ อันยากต่อการแก้ไข เพราะคนไทยมีวัฒนธรรมการคิดถึงเฉพาะกรรมที่เป็นปัจเจกบุคคลที่ไม่เข้าใจกรรมของระบบ ถ้าดูข่าวในหนังสือพิมพ์เกือบทั้งหมดจะเป็นเรื่องราวใครดีใครไม่ดี แต่เกือบไม่มีเลยที่จะโยงให้เข้าใจยาวไปถึงระบบหรือโครงสร้าง

ภาพจำที่เราเห็นพ่อแม่และลูกเล็กอยู่บนมอเตอร์ไซด์ อันเป็นภาพที่ชวนสลดสังเวช เพราะเขาเสี่ยงต่อชีวิตเหลือเกิน แต่ช่วยได้น้อยเต็มทีเพราะเป็นปัญหาเชิงระบบ

ท่านเคยสลดสังเวชชีวิตของตำรวจบ้างไหมว่าพลตำรวจควมรู้่น้อยเงินเดือนน้อย มีปิ่น งานหนัก เสี่ยงภัย ได้รับความเกลียดชังเพราะชอบรีดไถ นี่เป็นผลของระบบ หรือตำรวจที่จนกับผู้ร้ายที่จนไปมาากัน ตำรวจตายบ้าง ผู้ร้ายตายบ้าง เขาต่างเป็นผลของระบบหรือโครงสร้าง

ระบบหรือโครงสร้างมีผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนอย่างที่เป็นปัจเจกบุคคล ไม่มีทางหลีกเลี่ยงหรือไม่รู้

(๔) ระบบบริหารราชการแผ่นดินให้อำนาจวินิจฉัยไว้สูง เช่นว่าเรื่องนี้เป็นอำนาจของอธิบดี เรื่องนี้เป็นอำนาจของปลัดกระทรวง เรื่องนี้เป็นอำนาจของรัฐมนตรี เมื่อท่านเหล่านี้ใช้อำนาจของท่านตามที่กฎหมายให้ไว้แล้วก็ถือว่าถูกต้อง แต่การใช้อำนาจของท่านในการกระทำหรือละเว้นการกระทำอาจบันดาลรายได้มหาศาลแก่ท่านรัฐมนตรีท่านหนึ่งภายในหนึ่งสัปดาห์ที่รับตำแหน่งมีคนมาบอกให้เงินถึง ๑,๐๐๐ ล้านบาท ธุรกิจเอาเงินไปใส่ให้รัฐมนตรีให้ตั้งคนที่เอื้ออำนวยประโยชน์เป็นอธิบดี ธุรกิจผูกขาดส่งตัวแทนหรือเอาตัวเองเข้าไปเป็นนักการเมือง เพื่อยึดกุมการผูกขาดธุรกิจบางอย่างมูลค่าเป็นแสนล้าน ฯลฯ

ถ้าระบบที่เปิดโอกาสให้คนจำนวนน้อยมาดักดวงเอาผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ทำอย่างไร ก็แก้ปัญหาคนจนไม่ได้ **ความยากจนจึงเป็นปัญหาทางโครงสร้าง** ถ้าพระไปสอนว่าคนจนจนเพราะชาติปางก่อนทำกรรมไว้มันดีก็จะผิดประเด็น เมื่อแก้ปัญหาความยากจนและการแย่งชิงทรัพยากรอันเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างไม่ได้ เรื่องนี้ก็จะปะทุไปสู่ความรุนแรงนองเลือด เพราะโครงสร้างแห่งความรุนแรงดำรงอยู่

(๕) ระบบบริหารราชการแผ่นดินเป็นระบบที่เพียงให้อำนาจกับผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง แต่ขาดกรอบ กติกา วิธีปฏิบัติ และการตรวจสอบที่เป็นอิสระจึงเปิดโอกาสให้มีการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว ของกลุ่ม ของพวก ของพรรค เต็มประเทศไปหมด นี่คือโครงสร้างแห่งความรุนแรง คนต๊อง ที่ต้องการรักษาผลประโยชน์ของประเทศถูกฆ่าตายไปแล้วเท่าไร

คุณแสงชัยตายเพราะโครงสร้างแห่งความรุนแรงนี้

ถ้าระบบที่ไม่ถูกต้องยังดำรงอยู่ต่อไป คนอื่นๆ ก็จะต้องตายตามไปอีก และไฟแห่งความรุนแรงจะลุกลามเผาผลาญสังคมไทยทั้งหมด

คอยดูกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองจะขัดแย้งแย่งชิงผลประโยชน์กันรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ

(๖) ระบบบริหารราชการแผ่นดินที่ไม่ถูกต้อง เมื่อไปใช้กับอะไรก็เกิดความไม่ถูกต้องในเรื่องนั้นๆ เช่น ใช้กับระบบการศึกษา ขณะนี้ระบบการศึกษา ก็วิกฤตแล้ว ใช้กับระบบศาสนา ระบบศาสนาก็วิกฤตแล้ว ใช้กับระบบความยุติธรรม ระบบความยุติธรรมก็วิกฤต ขณะนี้อำนาจตุลาการเป็นอำนาจที่ไม่ถูกต้องตรวจสอบ อำนาจใดที่ไม่ถูกต้องตรวจสอบจะดำรงอยู่ในความถูกต้องไม่ได้ ถ้าขาดระบบตรวจสอบที่เป็นอิสระจะทำให้ประเด็นเรื่องศาลมีปัญหาเรื่อยไป เช่น ศาลปกครองควรจะเป็นอิสระหรือขึ้นกับกฤษฎีกา จะต่ออายุตุลาการหรือไม่ ถ้าอำนาจตุลาการถูกต้องตรวจสอบ ศาลทุกชนิดควรเป็นอิสระ และจะต่ออายุ

ตุลาการจนอายุ ๗๐-๘๐ หรือตลอดชีพ ก็ไม่ใช่เรื่องแปลกอะไร แต่ถ้าปราศจากการตรวจสอบการต่ออายุจะเปิดโอกาสให้ตุลาการเข้าไปเล่นเกมอำนาจ

สมมุติว่ามีกลุ่มบุคคลบางกลุ่มปั่นหุ้น เอากำไรจากแมลงเม่าไปที่ละ ๕,๐๐๐ ล้าน แล้วถูกจับ แต่มีเงินยัดให้พนักงานของรัฐ ๔ ประเภท ประเภทละ ๑๐ ล้าน หรือ ๑๐๐ ล้าน ถามว่าเขาจะติดคุกหรือไม่

สมมุติว่าโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ปล่อยสารพิษลงแม่น้ำปลาตายไปเป็นล้านๆตัว บางชนิดสูญพันธุ์ไปเลย มีผลกระทบต่อการทำมาหากินของประชาชนที่อยู่ตามลุ่มน้ำนั้นเป็นหมื่นๆ คน มีการฟ้องร้องกันขึ้น ถ้าโรงงานอุตสาหกรรมนั้นให้เงินแก่พนักงานของรัฐ ๔ ประเภท ประเภทละ ๑๐ หรือ ๑๐๐ ล้าน ถามว่าเขาจะติดคุกหรือต้องชดใช้ค่าทำผิดหรือไม่

เงินขนาดใหญ่กับกลไกของรัฐที่บกพร่องก่อให้เกิดความไม่ถูกต้องอยู่ทั่วไป อันมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นสมบัติของเผ่าพันธุ์และกระทบความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมาก

นี่แหละ **โครงสร้างที่กำลังเป็นไฟแห่งความรุนแรงที่กำลังลุกไหม้สังคมไทย**

(๗) อำนาจทางการเมืองเป็นอำนาจสูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าระบบอำนาจทางการเมืองเป็นระบบที่บกพร่องแล้วมาสวมระบบอำนาจรัฐที่บกพร่อง โครงสร้างของความรุนแรงก็มากขึ้น

ระบบอำนาจทางการเมืองของเราแย่ๆ แต่เพียงว่า **“คุณทำอะไรก็ได้ ขอให้ได้รับการเลือกตั้งเข้ามา แล้วคุณเอาอำนาจสูงสุดไปเลย”**

นี่มันมีอยู่แค่นี้เอง นักธุรกิจการเมืองก็เข้ามาเพราะ **“เงินใหญ่กับกลไกที่บกพร่อง”**

ระบบอำนาจทางการเมืองแบบนี้ยิ่งกระพือไฟแห่งความขัดแย้งรุนแรงในการแย่งชิงผลประโยชน์กันมากขึ้น และไม่มีความสามารถพอที่จะแก้ระบบบริหารราชการแผ่นดินที่ไม่ถูกต้อง ถ้าระบบเช่นนี้ยังดำรงอยู่ต่อไป ความ

เดือดร้อนจะเกิดขึ้นทุกหย่อมหญ้าในทุกเรื่อง

การปฏิรูปการเมืองจึงมีความจำเป็นสูงสุด

เพราะการปฏิรูปการเมืองคือการปฏิรูประบบการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง และการใช้อำนาจทางการเมือง ให้ระบบการเมืองมีความถูกต้องยิ่งขึ้น เพื่อไปปฏิรูประบบอื่นๆ ที่ไม่ถูกต้อง ให้เกิดความถูกต้องขึ้น อันเป็นการแก้ไขโครงสร้างของความรุนแรง

แสงชัย สุนทรวัฒน์ ตายเพราะโครงสร้างแห่งความรุนแรง

ไม่เป็นการเพียงพอที่จะสดุดีเขาแล้วก็เจียบหายพร้อมๆ กับร่างของเขา ที่มอดไหม้ไป

ไม่เป็นการเพียงพอที่จะจับมือปิ่นและผู้บงการฆ่าเขา

ไม่เป็นการเพียงพอที่จะตั้งมูลนิธิในชื่อของเขาเพื่อให้ทุนการศึกษาแก่เด็ก ๆ เพราะเด็ก ๆ ก็จะเติบโตขึ้นมาภายใต้โครงสร้างแห่งความรุนแรง

ตราบดีที่โครงสร้างแห่งความรุนแรงยังดำรงอยู่ บ้านเมืองจะลุกเป็นไฟต่อไป

สื่อมวลชนควรจะรวมตัวกันรณรงค์ตั้ง “กองทุนแสงชัยเพื่อแก้ไขโครงสร้างแห่งความรุนแรง” หรืออาจเป็นชื่ออื่นทำนองนี้

การรณรงค์ให้ผู้บริจาคเข้ากองทุนนี้ก็เท่ากับการรณรงค์ให้คนไทยเข้าใจความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ถ้าสื่อมวลชนจะรณรงค์ตั้งกองทุนนี้จริง ผมขอบริจาคเงินเป็นคนแรก ๑๐,๐๐๐ บาท

ขอให้ความตายของแสงชัย สุนทรวัฒน์ จงเป็นการจุดประกายทางปัญญาให้คนไทยเข้าใจโครงสร้างแห่งความรุนแรงในสังคมไทย และแก้ปัญหาคือความรุนแรงเชิงโครงสร้างเพื่อสันติภาพและสันติสุขของสังคมไทย อันเป็นที่รักของเราทุกคน และของแสงชัย สุนทรวัฒน์

แสงชัยจะต้องไม่ตายฟรี